

2217

1

Sm. Östra härad.

Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

*Korsberga **

Gunnar Klasson.

Klasson, Gunnar, predikant, Holsby, Alsheda.

född i Björkö år 1897.

(190)

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Gunnar Klasson, Holsbybrunn.

Jordälven.

På Sjörydmon, nära Rödjenäs, Björkö socken, kan man, om man
lägger örat intill marken, höra att det rinner vatten.

- - -

År 1927 grävdes vid Holsbyhälsobrunn en vattenbassäng, omkring
fyra meter bred. Där var en mycket stark vattenådra. Vattnet rann ut-
med hela ena kaften. För att arbetet skulle kunna fortgå, användes
ett pumpverk, som pumpade 60000 liter i timmen och var i verksamhet
dygnet om.

Anmärkning.

Om i äldre tider en så rik vattenådra som den sist-
nämnda anträffades, torde detta ha väckt förskräckel-
se. Möjligen har tron på jordälven uppkommit på detta
sätt.

Meddelaren hade år 1900 av en man, som då var 94 år,
hört talas om jordälvar. Den nämnde mannens farfar
hade som ung varit med och stoppat mot jordälven.

Något närmare om vad som menades med jordälven hade
meddelaren inte hört.

Sm. Östra härad.

222/17
Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3

Johanna Andersson.

Andersson, Johanna, hemmansägareänka, Lamåsa, Alsheda,

född i Korsberga socken, Jönköpings län, den 18 april 1864.

Mycket språksam. Ger intryck av att vara ganska fri från

tron på de vidskepliga föreställningar, varom hon berättar.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4

Små Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Sår och bulnader.

På sår, skoskav o.d. lades läkeblad.

Mot bulnader användes beck och talg.

Talgen skulle väl lena och becket dra.

På svullnader lades mjölgröt.

Anmärkning.

Läkeblad, Plantago major.

22217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Alsheda socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Hur barnet blev vindögt.

Om en havande kvinna tittade i ett nyckelhål, så blev barnet vindögt.

När de var i vapenhuset, brukade de stå och titta genom nyckelhålet in i kyrkan.

Det fick inte en sådan kvinna göra.

22217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Matleda.

Mot matleda användes löss, som lägges i våfflor.

Även användes att dricka dekott av renfana.

Anmärkning.

Renfana, Achillea millefolium.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa. Alsheda.

Tomtar. (Sägen.)

Meddelarens mor hade berättat, att hennes mor brukade på julaf-
ton sätta ut mat till tomten.

De hade sett tomtarna där. De var som små barn, och de sprang och
hade en lykta.

De fick inte ofreda dem, för då gick lyckan ur hemmet.

Anmärkning.

Det var meddelarens uppfattning, att hennes mor
trodde på det ovannämnda.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

8

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lemåsa, Alsheda.

Vårtor.

1. Man skall tvätta vårtorna i vatten, som samlats på ett berg, och lägga en slant, en nål, en knapp e.d. i vattnet.
2. Vårtorna tvättas i smörlake.
3. Man tar lika många ärter som man har vårtor och kastar ärtorna i en brunn.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

9

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnår.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Ställberg i Sämja. (En klok.)

Ställberg i Sämja under Holm, Korsberga socken, botade kreatur.

Han hade en väska på ryggen Där var poteller och doningar.

Han gjordes av havremjöl tre böllar och gav kreaturen. Det

luktade så illa.

De gick och hämtade Ställberg ofta. Han söp men han brukade inte vara full, när han var ute i tjähsteärende.

Han hade väl varit törpare förut. Sen slog han sig på det där, när han inte orkade arbeta.

En gång höll Ställberg auktion. Han tyckte att de bjöd på för flitigt. Då sa han: "Det kommer en dag, då bliver jag sträng."

Anmärkning.

Fia Ställberg, omnämnd i annat sammanhang, var dotter till ovannämnde Ställberg.

Poteller, buteljer.

2217
~~2217~~

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

144

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnår.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa. Alsheda.

Onda bättet.

De var rädda för onda bättet, att det var i vattnet och i jor-

den.

2217
2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

15

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Stolsteget.

När någon fick stolsteget, borrades detta bort med foten av en klamp eller panna.

Den som borrade sade:

"Jag borrar bort stolsteget."

Detta upprepades nio gånger.

Anmärkning.

Meddelaren sade sig minnas så väl, när morfadern borrade bort stolsteget ur ögat på hennes mor.

Detta bruk var vanligt överallt i bygden.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

146

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Gastkramning.

Den som blivit gastkramad fick värk i huvudet och på andra ställen av kroppen.

När någon blivit gastkramad, tog de en handduk och en kniv och lade in kniven i handduken, och så togs detta kring huvudet på den sjuke nio gånger.

Anmärkning.

Användes i meddelarens föräldrahem.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

17

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Mot kikhosta.

Mot kikhosta användes märremjöl.k.

2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

188

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Korsberga socken. Meddelare Johanna Andersson, Lamåsa, Alsheda.

Revormar.

Revormar. botas genom att rita ett kors på dem.

2217
2217

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

19

Sm. Östra härad. Upptecknare Gottfrid Wagnér.

Koraberga socken. Meddelare Johanna Andersson. Lamåsa, Alsheda.

Hygieniska förhållanden. -- 1860-talet.

I meddelarens barndom användes varken såpa eller tvål. Folket tvättade sig väl var åttonde dag.

Barn hade skorv på händerna och i huvudet.